



УДК 130.2

Н. Капустіна,кандидат юридичних наук,
доцент кафедри філософії
Національного університету «Одеська юридична академія»**Л. Попсуєнко,**кандидат юридичних наук,
доцент кафедри історії держави і права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ТРАНСГУМАНІЗМ ЯК ПРОЄКТ ПОКРАЩЕННЯ ЛЮДИНИ: ФІЛОСОФСЬКО-ЕТИЧНИЙ ВИМІР

Останні досягнення науково-технічного прогресу, особливо в таких областях наукового знання, як генна інженерія й інформаційні технології, висувають на перший план проблему можливості використання цих досягнень для поліпшення біологічних умов людського існування. Сучасна людина виявилася здатною до активного перетворення своєї власної тілесної і ментальної природи. На ці зміни філософія відреагувала виникненням нового світогляду – трансгуманізму. Концепція трансгуманізму передбачає вирішення більшості соціальних і антропологічних проблем сучасності шляхом розширення розумових і фізичних можливостей людини і продовження її життя аж до безсмертя за допомогою впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

У світі існують десятки організацій, які не просто проповідують ідеї й ідеали трансгуманізму, але й намагаються втілювати ці ідеї в життя, залучаючи до цих процесів чималі інвестиції. Це, зокрема, Світова трансгуманістична асоціація (The World Transhumanist Association). Можна бути прихильником або противником трансгуманізму, але технології безперервно розвиваються, уже сьогодні регенеративна медицина, зміна статі, штучне запліднення, пересадка штучних органів, кріоніка, генна інженерія, нанотехнології поступово починають застосовуватись

в реальному житті. Сучасні біотехнології не тільки звели на новий рівень методи лікування і підтримки здоров'я, але й відкрили нові можливості для людини розглядати своє життя як керований біотехнологічний проєкт. Розвиток біотехнологій не тільки розширює людські можливості, він спричиняє низку проблем і ризиків, які пов'язані із втручанням у життя людини, які, у свою чергу, потребують як соціогуманітарного, так і філософсько-етичного осмислення.

Вітчизняним і закордонним дослідникам, представникам як гуманітарних наук, так і природознавства, належить чимала кількість робіт, які можуть бути використані як передумови осмислення філософських і етичних аспектів трансгуманізму. До таких авторів відносяться Ю. Габермас, Г. Йонас, С. Фуллер, Дж. Харіс, А. Б'юкенен, Р. Сперроу, А. Єрмоленко, Б. Юдін та ін.

Мета дослідження полягає у філософському й етичному аналізі трансгуманізму як проєкту покращення людини.

Початок ХХІ ст. позначений переходом від модерну до постмодерну, від інформаційно-комунікативних технологій п'ятої хвили до нано-, біо-, інфо-, когнітивно-кібернетичних технологій шостої хвили (конвергенція NBIC). Феномен NBIC-конвергенції являє собою радикально новий етап нау-





руються нові обов'язки нової влади» [3, с. 7]. Володіючи владою доволіно змінювати власний фізичний вигляд і свої сутнісні властивості, людина повинна взяти на себе відповідальність за незмінність своєї природи і за саме існування людства. «Тільки живе може бути піддано загрози, саме тому тільки воно може взагалі бути предметом відповідальності. Але тільки людина може мати відповідальність, отже, у ставленні до собі подібних вона повинна її мати» [3, с. 180].

А. Єрмоленко зазначив, що страх, який Г. Йонас вивів як етичний принцип, водночас є і конкретним, і метафізичним. «Це і екзистенціальний страх перед ніщо, який є джерелом здатності буття людини до можливої незалежності, але й страх перед чимось конкретним, страх, що стосується світу» [1, с. 144]. Саме в такому подвійному аспекті страх стає складовою етики відповідальності.

З виникненням можливості покращення людини внаслідок розвитку ідей трансгуманізму та біотехнологій усе більшого значення набувають не тільки технологічні чинники, а й філософсько-етичні та соціальні аспекти, що формують гуманітарне уявлення про ризики біотехнологій і умови, за яких ці ризики стають прийнятними для людини. Актуальним стає питання про етичну складову частину трансгуманізму, яка повинна застосовуватися в ситуації, коли людство оцінює розвиток технологій, ураховуючи негативні і позитивні ризики наслідків для сьогоdnішнього людства і для наступних поколінь. Принциповим для неї залишається питання етичної оцінки людської природи, від якої залежить оцінка конкретних змін, дозвіл на них або заборона.

Очевидно, що нова етика повинна бути раціональною, вміщувати етику загального й одиничного, зберігати автономію особистості, ґрунтуватися на етиці відповідальності, яка повинна пом'якшити конфлікт людини і природи.

Ключові слова: трансгуманізм, покращення людини, свобода, справедливість, автономія особистості, етика відповідальності.

У статті аналізується трансгуманізм як проєкт покращення людини у філософсько-етичному вимірі. Теорія трансгуманізму говорить про те, що якісне покращення тіла людини фактично стає початком нового етапу її еволюції. Наука і сучасний розвиток технологій дозволяють сучасній людині перейти на наступний щабель свого розвитку, і на цьому рівні вона буде позбавлена багатьох страждань, серед яких хвороби, навіть смерть. Сучасний трансгуманізм спрямований на конструювання нової людини, чий здібності штучно задаватимуться під час народження, регулюватимуться протягом життя, а всі недосконалості і недоліки миттєво усуватимуться. Отже, трансгуманісти розглядають природу людини як незавершену, вони вважають, що сьогodнішнє людство не повинно бути кінцевою точкою еволюції.

В статтє анализируется трансгуманизм как проект улучшения человека в философско-этическом измерении. Теория трансгуманизма говорит о том, что качественное улучшение тела человека фактически становится началом нового этапа ее эволюции. Наука и современное развитие технологий позволят современному человеку вступить на следующую ступень своего развития, и на этой ступени он избавится от многих страданий, включая болезни, даже смерть. Современный трансгуманизм направлен на конструирование нового человека, чьи способности будут искусственно задаваться при рождении, регулироваться в течение жизни, а все несовершенства и недостатки мгновенно будут устраняться. Таким образом, трансгуманисты





рассматривают природу человека как незавершенную, считая, что сегодняшнее человечество не должно быть конечной точкой эволюции.

The article analyzes transhumanism as a project of human improvement in the philosophical and ethical dimension. The theory of transhumanism suggests that a qualitative improvement of the human body actually becomes the beginning of a new stage in its evolution. Science and modern technology development will allow a modern man to enter the next stage of his development, and at this level, she will be deprived of many sufferings, including illness and death as a whole. Modern transhumanism is aimed at constructing a new person whose abilities are artificially challenged at birth, will be regulated throughout life, and all imperfections and disadvantages are instantly eliminated. Thus the transhumanists view the human nature as incomplete, they believe that today's humanity should not be the ultimate point of evolution.

Література

1. Ермоленко А. Этика ответственности и социальное бытие человека : Современная немецкая практическая философия. Киев : Наукова думка, 1994. 200 с.

2. Ермоленко А. Сучасна практична філософія: проблеми, теорії, концепції. Практична філософія. 2000. № 1. С. 21–28.

3. Йонас Г. Принцип ответственности. Опыт этики для технологической цивилизации. Москва : Айрис-пресс, 2004. 480 с.

4. Неретина С. Смерть как условие бессмертия: этические парадоксы. Истина и благо : универсальное и сингулярное. Москва, 2002. 376 с.

5. Кант И. Критика чистого разума. Твори : у шести томах / И. Кант. Москва : Думка, 1964. Т. 3. 799 с.

6. Юдин Б. Г. Человек в контурах технонауки. Комментируя комментарии. Эпистемология и философия науки. Т. XLVIII. № 2. 2016. С. 54–59.

7. Bostrom N. The Transhumanist FAQ – A General Introduction (Version 2.1), World Transhumanist Association, 2003. URL: <http://www.transhumanism.org/resources/FAQo21.pdf>.

8. Cheng-tek Tai Michael. Human-enhancement in East Asia. Концепции постчеловека в философии и технонауке : материалы V Международной научной школы для молодежи, г. Белгород, 19–23 мая 2016 г. / под ред. С. Климовой, А. Майданского. Белгород : ИД «Белгород» НИУ «БелГУ», 2016. 245 с.

9. Walters L, Palmer J. Theethics of humangene therapy. New York : Oxford UP, 1997. 232 p. Chapter 4. P. 99–142.

